

**Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21
„Maksukohustuslaste registri põhimäärus“
muutmise määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel. Nimetatud sätte kohaselt asutab maksukohustuslaste registri (edaspidi *MKR*) ja selle põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus. Sama seaduse § 17 lõike 3 järgi on MKR-i vastutav töötaja Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*).

Eelnõuga kaotatakse MKR-ist kolm alamregistrit (ECS2, COMPLEX ja OMF¹). Samas luuakse MKR-i üks uus alamregister (töötamise kontrolli rakendus ehk TKR), sätestades ühtlasi selle alamregistri andmeallikad, andmete säilitamise tähtaja ning infosüsteemi turvaklassi. Ühtlasi korrigeeritakse alamregistrite APEX-TTK, PoUS, KOKE, IRIS, MTA KASSA, NCTS, TTKI, KKS, MAIS ja LUBA andmekoosseise ning alamregistrite KMD ja ADEK andmete säilitamise tähtaegu. Samuti kõrvaldatakse formaalne puudus alamregistri MORE andmete säilitamise tähtaja ja infosüsteemi turvaklassi sätestamisel. Ühtlasi tuuakse esile süüteomenetlusi teostavate asutuste juurdepääs e-tolli andmekogule. Lisaks korrastatakse nii TÖR-i andmete halduse kui ka üldiseid andmehalduse norme. Viimasel puhul on fookuses pabermassiivide ja digiprügi vältimine ning infoturve.

Eelnõuga kavandatu jõustumisel kuulub MKR-i koosseisu kokku 61 alamregistrit (tänapäeval – 63).

Määrus on ette nähtud jõustuma kahes osas – vastavalt 15. augustist 2025. a ja 16. augustist 2025. a.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Artur Lundalin (e-post artur.lundalin@fin.ee) ning MTA juriidilise osakonna õigusloome jurist Eero Kosk (e-post eero.kosk@emta.ee). Samuti osalesid eelnõu ja seletuskirja koostamisel mitmed teised MTA teenistujad ameti erinevatest osakondadest.

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-post virge.aasa@fin.ee). Eelnõud toimetas keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Heleri Piip (e-post: heleri.piip@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määrust nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ 1. jaanuari 2025. a redaktsioonis (RT I, 21.12.2024, 8).

---

¹ Siin ja edaspidi kasutatakse valdavalt MKR-i alamregistrite ametlikke lühendeid, mis on sätestatud [Maksukohustuslaste registri põhimäärus](#) §-de 6–56 lõigetes 1.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 tehakse MKR-i põhimääruses järgmised muudatused:

2.1. Alamregistrite lõpetamine ja loomine

2.1.1. Paragrahvi 1 punktid 1, 2, 8, 12, 15, 16, 19–22 ning osaliselt punktid 17, 18, 24, 29 ja 31 (seondult alamregistritega ECS2, COMPLEX ja OMF)

MKR-i aktiivosast eemaldatakse ekspordikontrolli süsteem ECS2 (MKR-i põhimääruse § 12), ekspordi tollideklaratsioonide töötlemise süsteem COMPLEX (§ 48) ja väljumise manifesti süsteem OMF (§ 55), jättes ühtlasi välja viited eelosundatud sätetele MKR-i põhimääruse paragrahvidest, mis käsitlevad e-tolli andmekogu, andmeallikaid, andmete säilitamise tähtaegu, infosüsteemi turvaklassi ja teiste valitsusasutuste juurdepääsu neile alamregistritele. Niisamuti on toimitud ka varem – 15. märtsist 2021. a eemaldati MKR-i aktiivosast rakendused JVIS ja VKIS².

Tolliseaduse § 13 alusel moodustatud e-tolli andmekogu osaks olevate rakenduste³ ECS2, COMPLEX-i ja OMF-i eemaldamine MKR-i aktiivosast on tingitud asjaolust, et tegemist on füüsiliselt ja moraalselt vananenud süsteemidega, mis ei ole käesoleval ajal kasutusel. Kõnealustesse süsteemidesse koguti andmeid kuni 30. septembrini 2023. a, st täna on andmete kogumine nendesse alamregistritesse lõppenud. Nende alamregistrite omaaegseid funktsioone täidab täna automaatne ekspordisüsteem AES (MKR-i põhimääruse § 9¹), samuti – COMPLEX-i importi puudutavas osas – impordi tollideklaratsioonide töötlemise süsteem IMPULSS (§ 22¹).

Küll aga oleks ennatlik ECS2, COMPLEX-i ja OMF-i kogutud andmete kohene hävitamine. Otstarbekas on nende andmete säilitamine teatud aja vältel *read-only* režiimil. Kogutud andmetega on võimalik küll tutvuda, sh riiklikku järelevalvet ja süüteomenetlusi läbiviivatel asutustel tagasiulatuvates episoodides, kuid näiteks teha parandusi vm aktiivset töötlemist – mitte. Andmete *read-only* režiimil säilitamise aja vältel kohaldatakse neile senist infosüsteemi turvaklassi (K2T2S2). Vt siinjuures seletuskirja osa 2.3.3.

Andmete säilitamise tähtaja valikul on lähtutud – sarnaselt varasemalt⁴ alamregistrist NCTS eemaldatud andmete säilitamisega (MKR-i põhimääruse § 81³) – seitsme-aasta-printsipiist, arvates andmete faktilise kogumise aasta lõppemisele järgneva aasta algusest, st alates 1. jaanuar 2024. a kuni 31. detsember 2030. a. Kokkuvõtlikult seitsme aasta ja sellele lisaks kolme kuu pikkune ajaline vahe enne seda, kui andmed pöördumatult kaotsi lähevad, vastab MKS §-le 58, mille järgi on maksukohustuslane kohustatud säilitama tehingute ja väljamaksetega seotud ning muid maksustamise seisukohast tähendust omavaid dokumente vähemalt seitsme aasta jooksul dokumendi koostamisele või saamisele, toimiku või dokumentide kogumiku puhul viimase sissekande tegemisele järgneva aasta 1. jaanuarist arvates.

² Vabariigi Valitsuse 05. märtsi 2021. a määrus nr 20, <https://www.riigiteataja.ee/akt/110032021001>, § 1 p 3 ja 10.

³ e-tolli andmekogu moodustavate rakenduste loetelu on toodud MKR-i põhimääruse §-s 5.

⁴ Vabariigi Valitsuse 29. mai 2023. a määrus nr 54, <https://www.riigiteataja.ee/akt/101062023001>, § 1 p 19.

Eelöeldust lähtuvalt ei ole pärast 31. detsembrit 2030. a andmete hävitamiseks sisulist takistust, millest omakorda tuleneb, et andmed hävitatakse **viivitamata** (mitte 2031. aasta jooksul, nagu seda võimaldaks üldnorm MKR-i põhimääruse § 63 lõikes 4). Andmete hävitamisel teeb MTA koostööd Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega (RMIT).

2.1.2. Paragrahvi 1 punkt 10 ning osaliselt punktid 17, 18, 24 ja 29 (seenduvalt alamregistriga TKR)

MKR-i uue alamregistrina sätestatakse töötamise kontrolli rakendus (TKR).

TKR-i eesmärgiks on toetada MTA maksuauditi osakonna tööd kohapealsete vaatluste läbiviimisel. Puutetundliku ekraaniga seadet kasutades saab maksuaudiitor kohapeal välja selgitada, kas füüsilise isiku töötamine on töötamise registris (TÖR) registreeritud, töötasu väljamaksed deklareeritud, kas tööd võimaldav isik on töövõtuahela ja töötamise kestuse infosüsteemis (TTKI) registreerimiskohustuse täitnud jms. Samuti annab TKR ka muud olulist teavet, mida on vaja vaatluse sujuvaks ja tulemuslikuks läbiviimiseks. TKR seega aitab MTA-l tõhusamalt läbi viia riiklikku järelevalvet.

TKR-i raames töödeldakse järgmisi andmeid:

- andmed vaatlusaluse objekti kohta, konkreetselt selle nimetus, aadress, ehitisregistrikood ja muud identifitseerimistunnused, samuti vaatluse eesmärk ja selle läbiviimise staatus, läbiviimise aeg ning menetlustoimingu teinud ametniku ees- ja perekonnanimi;
- TÖR-st ja TTKI-st saadud andmed kontrollitavate isikute kohta;
- TTKI kontekstis ka objektile tööd tegeva isiku ehitusplatsil viibimise summeeritud aeg seitsme päeva kohta;
- märke, kas kontrollitav füüsiline isik on töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja või kas ta kasutab ettevõtluskontot.

Andmete töötlemise õiguslikuks aluseks on maksukorralduse seaduse § 10¹, mille kohaselt MTA-l on õigus koguda oma ülesannete täitmiseks isikuandmeid, sealhulgas põhjendatud juhul terviseandmeid ja biomeetrilisi andmeid. Andmetöötlus on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

Vastavalt MKS §-le 10 lõikele 1 kontrollib MTA maksukorralduse seaduse ja maksuseaduste täitmist kasutades talle selleks seadusega antud pädevust. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt peab MTA menetluse läbi viima võimalikult lihtsalt, kiirelt ja efektiivselt, vältides üleliigseid kulusi ja mis tahes muid ebamugavusi. TKR aitab menetlusökonoomikale kaasa, sest see võimaldab MTA-l kontrollida TÖR-i ja TTKI-ga seonduvaid kohustusi viisil, mis minimeerib haldus- ja töökoormust nii MTA-le kui ka ettevõtjale – ilma TKR-ta tuleks TÖR-i ja TTKI kohustuste täitmist kontrollida eraldi, käsitsi ning suurema ajakuluga. Andmetöötlus piirdub vaid sellega, mis on vajalik vaatlustoimingu läbiviimiseks.

TKR-i kasutuselevõtmise kontekstis uuriti võimalikke andmekaitsealaseid riske, näiteks andmelekete teket, juurdepääsupiirangute kuritarvitamist, andmete õigusliku aluseta töötlemist ning muid andmetöötluse põhimõtete potentsiaalseid rikkumisi (nt andmete säilitamine pärast säilitamise lõpptähtaaja saabumist). Kõnealuste riskide realiseerumise tõenäosus ei ole aga suur, sest TKR-le on määratud turvaklass K2T2S2, samuti selle kasutamine logitakse ja juurdepääsu õigus on vaid piiratud hulgal MTA ametnikkonnast, kes peavad TKR-i kasutamiseks ennast autentima ning ühtlasi osalema erinevatel andmekaitse ja infoturbe koolitustel. Lisaks on tagatud MTA's andmekaitse spetsialisti tugi.

TKR-s olevaid andmeid säilitatakse 7 aastat, misjärel need kustutatakse. Eelnõu ei piira andmesubjektide andmekaitsealaseid õigusi, näiteks õigust teada, milliseid tema kohta käivaid andmeid töödeldakse, saada neist väljavõtteid jne.

TKR-i kohta on MTA asjaomase tootejuhi poolt koostatud ka andmekaitsealane mõjuhindang⁵.

2.2. Muudatused alamregistrite andmekoosseisudes

2.2.1. Paragrahvi 1 punkt 11 (seondult alamregistriga TTKI)

Siinselt täiendatakse töövõtuahela ja töötamise kestuse andmekogusse (TTKI) kantavate andmete loetelu, lisades sinna kolmanda riigi kodakondsust või määratlemata kodakondsust omava isiku puhul info tema töötamise seadusliku aluse kohta (vastava loa tüüp ja loa kehtivusaeg).

Välis tööjõu töötamise õigusliku aluse kontrollimise kohustuse paneb tööandjale välismaalaste seaduse § 286. Sama seaduse § 286¹ lg 4 ja lg 5 toovad esile vastutuse langemise peatöövõtjale ja alltöövõtjale.

Kõnealuse täienduse laiem eesmärk on pakkuda võimalust saada kinnitust rakendatava välis tööjõu töötamise õigusliku aluse olemasolus, kitsamalt – muuta õiguskäitleja ettevõtja jaoks hõlpsamaks veenduda töövõtuahelas tööjõu kasutamise seotud nõuete täitmisel. Samuti on maksuhaldurile oluline võimalus tuvastada senisest paremini nõuetele mittevastava tööjõu kasutamise juhtumeid.

Siinse täienduse realiseerimisel praktikas juhindutakse TTKI kohta käiva MKR-i põhimääruse § 53¹ lõikest 10, mille kohaselt *Maksu- ja Tolliamet täidab käesolevas paragrahvis nimetatud andmestiku võimalikult suures ulatuses tema käsutuses olevate andmete alusel*, ehk siis MTA ise võtab kõnealuse teabe riiklikest andmekogudest ja isikutele endil pole vaja midagi sisestada. Lühiajalise töötamise loa andmed pärinevad välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogust ja tööloa andmed – rahvastikuregistrist.

2.2.2. Paragrahvi 1 punkt 4 (seondult alamregistriga PoUS)

1. märtsist 2024. a võeti EL-s liidu kauba tollistaatuse tõendite T2L ja T2LF andmete haldamiseks kasutusele elektrooniline liidu kauba tollistaatuse tõendavate dokumentide süsteem PoUS-STP (*Proof of Union Status – Specific Trader Portal*)⁶. Süsteemi rakendatakse kahes etapis:

- 1. märtsist 2024. a – liidu kauba tollistaatuse tõend T2L ja T2LF
- 15. augustist 2025. a – süsteemi lisatakse tolli kaubamanifestide haldamine.

Eelnevast tulenevalt täiendatakse kauba tollistaatuse dokumentide riskianalüüsi andmevahetuse rakenduse (PoUS) andmekoosseisu selles rakenduses käsitlevate tõendite loendi osas, lisades loendisse tolli kaubamanifestid CGM ja CGMF (*CGM – Customs Good Manifest*). Siinjuures selgituseks, et manifestides CGM ja CGMF sisalduvate andmete koosseis on sama – erisus on,

⁵ TKR-i andmekaitsealane mõjuhindang on registreeritud MTA dokumendihaldussüsteemis (1.5-3.2/00016).

⁶ https://taxation-customs.ec.europa.eu/online-services/online-services-and-databases-customs/proof-union-status-system_en

et CGMF on ette nähtud ainult kaubale, mida veetakse erikorruga maksuterritooriumitele (*special fiscal territories*)⁷, sealt välja või nende vahel.

PoUS-i andmekoosseisu täiendamise saab tagatud lisanduvate liidu kauba tollistaatuse tõendite CGM ja CGMF riskianalüüsi andmevahetus Euroopa Liidu keskse PoUS-süsteemiga.

Kuni 15. augustini 2025. a kasutatakse liidu kauba tollistaatuse ühe tõendina komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/2446⁸ artikli 126a kohast laevandusettevõtja manifesti. Laevandusettevõtja manifestid esitatakse tollile seni kas paberkandjal või e-postiga, mis on ebamõistlik koormus nii ettevõtjatele kui ka manifeste läbivaatavatele ametnikele.

Alates 15. augustist 2025. a on liidu kauba tollistaatuse tõendamise vahendina kasutusel tolli kaubamanifest. Siinpuhul on peetud silmas vajadust kehtestada liidu kauba tollistaatuse tõendi ühtne vorm, mis on mõeldud kasutamiseks kitsalt liidu kauba tollistaatuse tõendamiseks. Elektroonsel kujul tolli kaubamanifest on üks etappidest, täitmaks liidu tolliseadustiku⁹ (LTS) artikli 6 lõikes 1 toodud nõuet, et kogu teabevahetus (nt deklaratsioonid, taotlused või otsused) ettevõtjate ja tolliasutuste vahel ning selle teabe tollialaste õigusaktide kohaselt nõutav säilitamine peab toimuma elektroonilisi andmetöötlusvahendeid kasutades. Elektroonilisi andmetöötlusvahendeid kasutava suhtluse prioriteetide hulgas on LTS artikli 280 lõike 2 punktides b ja c toodud tolli ja tolliga seotud protsesside ümberkorraldamine, eesmärgiga tugevdada nende tulemuslikkust, tõhusust ja ühetaolist kohaldamist ning vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid, seejuures – pakkuda ettevõtjatele laialdasi elektroonilisi tolliteenuseid, mis võimaldab neil suhelda ühtmoodi mis tahes liikmesriigi tolliga. Siit tulenevalt – võttes arvesse, et CGM/CGMF andmed sisalduvad edaspidi EL keskses infosüsteemis –, on eeldatav kiirem riskianalüüsi andmevahetus; siit omakorda – ettevõtjate jaoks lisanduv kiirus ja mugavus tollidokumentide CGM/CGMF taotlemisel ja rakendamisel.

2.2.3. Paragrahvi 1 punkt 9 (seenduvalt alamregistriga NCTS)

Siinselt täiendatakse transiidi andmevahetuse süsteemi (NCTS) sisenemise ülddeklaratsiooni andmetega, mis on kajastatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/2446¹⁰ lisa B veergudes F34, F50 ja F51.

Eesmärgiks on NCTS-i ühtlustamine ICS2 (*Import Control System*) sisenemisedeklaratsiooni nõuetega. See võimaldab teha senisest efektiivsemat julgeoleku- ja riskianalüüsi kolmandatest riikidest Euroopa Liitu maanteed ja raudteed mööda saabuvatele kaupadele, samuti annab tarneahelas osalevatele ettevõtetele võimaluse täita sisenemisformaalsusi koos transiidideklaratsiooni esitamisega. Teisisõnu – ettevõtted saavad võimaluse esitada kahe deklaratsiooni asemel üks deklaratsioon, mis sisaldab nii transiidi- kui ka sisenemise ülddeklaratsiooni andmeid. Kavandatava tulemusel kiireneb tolliformaalsusete teostamine piiritollipunktis, samuti väheneb ettevõtete halduskoormus.

Täiendus on kooskõlas LTS art 130 lõikega 1, mille kohaselt *tolliasutus võib sisenemise ülddeklaratsiooni esitamise nõudest loobuda kauba puhul, mille kohta on esitatud tollideklaratsioon enne sisenemise ülddeklaratsiooni esitamise tähtaja möödumist. Sellisel juhul sisaldab tollideklaratsioon vähemalt sisenemise ülddeklaratsioonis nõutavaid andmeid.*

⁷ Erikorruga maksuterritooriumid on liidu tolliterritooriumi osad, kus ei kohaldata Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ, 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, sätteid. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R2446>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0952>

¹⁰ Vt üle-eelmises joonealuses märkuses sisalduvat linki.

Tollideklaratsioonil on kuni selle aktsepteerimiseni kooskõlas artikliga 172 sisenemise ülddeklaratsiooni staatus.

2.2.4. Paragrahvi 1 punktid 3 ja 5–7 (seonduvalt alamregistritega APEX-TTK, KOKE, IRIS ja MTA KASSA)

Füüsilise isiku tuludeklaratsioonide ametnikukeskse rakenduse (APEX-TTK), kontrollikeskkonna rakenduse (KOKE), rahaliste ja mitterahaliste kohustuste eel- ja järelteavituse rakenduse (IRIS) ning sularahamakse registreerimise ja kaardimakse teostamise rakenduse (MTA KASSA) andmekoosseisude korrigeerimine on ajendatud Andmekaitse Inspektsiooni ja Riigi Infosüsteemi Ameti poolt esitatud märkustest nende rakenduste RIHA-s registreerimise protsessis.

Avaliku teabe seaduse § 43⁵ lõige 1 näeb ette, et andmekogu põhimääruses tuleb välja tuua andmekogusse kogutavate andmete koosseis. Samuti on AKI andmekogude juhendis¹¹ (lk 15) seoses andmete koosseisuga märgitud, et andmekogu põhimäärus peab sisaldama ammendavat loetelu andmekogusse kogutavatest andmetest, mh loetelust peavad selguma andmesubjektide kategooriad. Siit tulenevalt ei saa ammendavaks loeteluks pidada niisugust andmete kirjeldust, kus andmeid kogutakse kellegi või millegi *kohta*. Ühelt poolt kahjustatakse nii andmete töötlemise õigusliku aluse põhimõtet, kuivõrd loetelu andmetest, mida andmekogusse tohib koguda, peab nähtuma andmekogu põhimäärusest, teisalt – sellisel puhul ei ole selge, milliseid andmeid tegelikult andmekogusse kogutakse. Siit tulenevalt ei ole pädevatel asutustel võimalik kontrollida, sh võimaliku hilisema haldusjärelevalve raames, kas faktiline andmekoosseis vastab sellele, mida MKR-i põhimäärus sätestab.

Käesolevalt eelkirjeldatud puudused kõrvaldatakse, st kõik APEX-TTK, KOKE, IRIS ja MTA KASSA faktilistes andmetabelites olevad andmeväljad saavad MKR-i põhimäärusega kaetud.

2.2.5. Paragrahvi 1 punktid 32–34 (seonduvalt alamregistritega KKS, MAIS ja LUBA)

Siinselt korrigeeritakse kütuse käitlemise andmekogu (KKS), maksumärkide andmekogu (MAIS) ning tolli-, aktsiisi- ja käibemaksu valdkonna lubade süsteemi (LUBA) andmekoosseise, mis on esitatud MKR-i põhimääruse lisadena (vastavalt [Lisa 2](#), [Lisa 3](#) ja [Lisa 5](#)) järgnevalt:

- KKS-i andmekoosseisus tuuakse esile ka biokütuse tooraine päritoluriik – tagamaks andmete paremat töödeldavust korrelatsioonis tarnija kohustusega säilitada teavet, mis võimaldab kontrollida biokütuse säästlikkuse kriteeriumitele vastavust kogu tarneahela ulatuses (vt vedelkütuse seaduse § 2¹ lg 1 ning § 2³ lg 1 ja lg 2 p 5, samuti Keskkonnaametile § 5¹ lg 6 p-ga 5 pandud kohustust)
- MAIS-i andmekoosseisust jäetakse välja sedastus, et sigarettide, sigarite ja sigarillode maksimaalne jaehind märgitakse MAIS-is eurodes *ühe sendi täpsusega*, kuna täpsust reguleeritakse (eelmärgitust erinevalt) alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduses¹²

¹¹ <https://www.aki.ee/teabe-avalikkus/juhendid/andmekogude-juhend>

¹² ATKEAS § 62 (3) Maksumärkide tellija teatab Maksu- ja Tolliametile maksumärkide tellimisel sigarite või sigarillode maksimaalse jaehinna. Sigarite ja sigarillode maksimaalne jaehind teatatakse:

1) 0,10 euro täpsusega, kui hind on kuni kümme eurot;

2) ühe euro täpsusega, kui hind on üle kümne euro kuni 100 eurot;

3) kümne euro täpsusega, kui hind on üle 100 euro.

(3¹) Maksumärkide tellija teatab Maksu- ja Tolliametile maksumärkide tellimisel sigarettide maksimaalse jaehinna 0,05 euro täpsusega.

- LUBA andmekoosseisust jäetakse kahe käibemaksu valdkonna loa puhul välja *kontaktisiku nimi, e-posti aadress ja telefon*, kuna selle teabe töötlemine on tänaseks vajaduse minetanud.

2.3. Andmehalduse küsimused

2.3.1. Paragrahvi 1 punkt 13 (seonduvalt pabermassiivide vältimisega)

MTA-l on e-riigis suunda näitava ja efektiivseid digiteenuseid pakkuva asutuse kuvand. Arvestades, et ühiskond on MTA digiteenustega harjunud, võib tunduda, justkui paberdokumente MTA-s enam polegi. Soovides vastata neile ootustele, peaksid protsessid MTA-s kulgema nii, et paberdokumente oleks aina vähem; kaugemaks eesmärgiks – täielik paberivabadus.

Muudatusega sätestatakse reegel, et maksu- või tollikliendi poolt paberkandjal esitatud dokument, mida kliendile ei tagastata ja mida ei võeta säilitamisele, hävitatakse pärast dokumendi digiteerimist ja registrisse kandmist **esimesel võimalusel**¹³. Nimetatud rõhutus on oluline vältimaks paberite kuhjumist. Küll aga on selleks, et vältida meelevaldsust normi sisustamisel, teisalt ka põhjusel, et tööprotsessid kulgeksid sujuvalt, mitte hektiliselt (hüplikult) – reageerides igale üksikule paberdokumendile – otstarbekas sätestada ajaraam, mille jooksul peab võimalus paberdokumendi hävitamiseks olema tekkinud ja realiseerunud. Selleks tähtjaks on MTA klienditeeninduse osakonna ametnikud (kes omavad paberdokumentidega kõige enam puutumust) pakkunud sätestada kolm tööpäeva arvates andmete registrisse kandmisest. Praktikas viiakse hävitamine läbi paberipurustaja abil.

Kokkuvõtlikult aitab siinkavandatu juurutada MTA halduspraktikas paberivabaduse printsiipi.

2.3.2. Paragrahvi 1 punkt 27 (seonduvalt digiprügi vältimisega)

MKR-i põhimääruse § 57 lg 1 kohaselt *registri alusandmed võib esitada digitaalsel kujul või paberkandjal. Andmeid säilitatakse digitaalsel kujul. Paberkandjal esitatud alusdokumendid digiteeritakse ja kantakse digitaalsel kujul registrisse. /.../*

MKR-i põhimääruse § 63 lõikes 2 sätestatakse andmete säilitamise tähtaeg MKR-i alamregistrite kaupa (tänaselt – alates ühest kuni seitsmekümne viie kalendriaastani).

Kuna ka *paberkandjal esitatud alusdokument* sisaldab andmeid, siis võib järeldada, et § 63 lõikes 2 kehtestatud tähtajad käivad ka digiteeritud dokumentide kohta. See on aga paljudel juhtudel selgelt ülemäärane, kuna kokkuvõttes andmed kui sellised sisestatakse süsteemi – kas andmete esitaja enese poolt, näiteks e-maksuameti kaudu, või siis MTA ametniku poolt. Kõrvuti süsteemi sisestatud andmetega puudub paljudel juhtudel ratsionaalne vajadus säilitada digiteeritud dokumente sama tähtaja vältel, teisisõnu – tihtipeale ei loo digiteeritud dokumendid lisandväärtust ei maksukohustuslase ega maksuhalduri tasandil. Siit tulenevalt nähakse käesolevalt MTA-le ette kaalutlusruum lõpetada põhjendatud juhtudel digiteeritud dokumentide säilitamine määruses sätestatud tähtaegadest varem võrreldes süsteemi sisestatud andmete säilitamisega. Eeskätt on kriteeriumiks otstarbekus, kuid arusaadavalt ei saa siinjuures toimida meelevaldselt ja/või lausaliselt, vaid arvestama peab ka seda, kui tõenäoline on, et üht või teist liiki või suisa konkreetset dokumenti võib hiljem tarvis minna ja/või milline oleks selle dokumendi tõendamisväärtus.

¹³ Nähtuvalt RT tekstiotsingu tulemustest, on määratlus „esimesel võimalusel“ kehtivas õiguses kasutusel ka täna.

Kokkvõtlikult aitab siinkavandatu rakendada andmekogus säilitatava suhtes eesmärgipärasuse põhimõtet, teisalt – vältida digikeelsta kuhjumist. Viimane on eriti oluline andmehulkade kasvades.

2.3.3. Paragrahvi 1 punkt 30 (seondvalt MKR-i aktiivosast eemaldatud andmete turvaklassiga)

Alates MKR-i põhimääruse kehtima hakkamisest 15. märtsil 2019. a on esinenud olukordi, kus alamregister kas lõpetatakse või siis alamregister jätkab küll toimimist, kuid sealt eemaldatakse teatud andmekategooriad, mis on oma aktuaalsuse minetanud.

Tänaseks on lõpetatud alamregistrid JVIS ja VKIS ning käesoleva eelnõuga lõpetatakse alamregistrid ECS2, COMPLEX ja OMF (vt seletuskirja osa 2.1.1.). Andmete eemaldamisel alamregistritest, mis jätkavad toimimist, saab esile tuua andmete eemaldamise rakendustest LUBA ja NCTS. Küll aga ei ole ühes ega teises olukorras peetud õigeaks asjaomaste andmete kohest hävitamist, vaid nende säilitamist teatud tähtaja vältel *read-only* režiimil. Vt MKR-i põhimääruse §-d 81¹–81³, samuti käesoleva eelnõuga MKR-i põhimäärusesse lisatavat § 81⁵.

Samas sätestab MKR-i põhimääruse § 74 lõige 2 andmete turvaklassid¹⁴ *alamregistrite kaupa*, millest saab teha formaalse järelduse, et nimetatud sättes toodud normid alamregistri-väliste andmetele justkui ei kehtikski. Selline käsitlus oleks aga väär, kuna laiemalt võttes on need andmed jätkuvalt maksukohustuslaste registri koosseisus, millest tulenevalt peab MKR-i vastutav töötleja jätkuvalt tagama nende käideldavuse (K), tervikluse (T) ja konfidentsiaalsuse (S). Strukturaalsed muudatused MKR-i sees ei tohi tuua kaasa infoturbe taseme langust neist muudatustest puudutatud andmete vaates.

Kõrvaldamaks kõnealust lünka, täiendatakse MKR-i põhimäärust sättega, mille kohaselt alamregistri lõpetamisel või alamregistrist andmete eemaldamisel kohaldatakse neile andmetele kuni nende hävitamiseni – MKR-i põhimääruse 7. peatüki erinormi märgitud/lisatava tähtaja möödudes – nende andmete senist, MKR-i põhimääruse § 74 lg 2 järgset turvaklassi.

2.3.4. Paragrahvi 1 punkt 28 (seondvalt TÖR-i eriosaga)

Muudatusega seostatakse MKR-i põhimääruse § 69 töötamise registri (TÖR) kannete tegemise aluste kohta senisest paremini MKS asjakohase paragrahviga (§ 25⁵). Eeskätt on küsimus selles, millistest andmekogudest võetakse andmeid TÖR-i kannete tegemiseks. MKS § 25⁵ hetkel kehtiva redaktsiooni järgi tehakse kanded *vastavalt äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning rahvastikuregistri andmetele*. Samas on 26. märtsil 2025. a vastu võetud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluse tõhustamine)¹⁵ §-s 7 tehtud muudatused MKS §-s 25⁵, mille kohaselt asjaomaste andmekogude hulka lisanduvad alates 1. jaanuarist 2026. a *elamislubade ja töölubade register, viisaregister ning välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu*. Soovides ühelt poolt kodifitseerida tänast olukorda, kuid teisalt arvestades, et andmeallikaid on lisandumas – seda nii 1. jaanuarist 2026. a kui tõenäoliselt ka edaspidi¹⁶ –, samuti arvestades asjaolu, et määruandjal puudub pädevus andmeallikate ringi laiendada, on peetud otstarbekaks asjaomaseid andmekogusid siinkohal mitte üles loetleda, vaid teha viide

¹⁴ Andmete turvaklasse puudutavas lähtutakse Vabariigi Valitsuse 09. detsembri 2022. a määrusest nr 121 [Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded](#), § 9 ja § 10.

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/117042025002>

¹⁶ Siinkohal on peetud silmas riiklikku suundumust andmekogude üha suuremale riskkasutusele.

MKS §-le 25⁵. Nii on tagatud MKR-i põhimääruse § 69 kooskõla seadusega igal põhimääruse kehtivuse hetkel.

2.3.5. Paragrahvi 1 punktid 25 ja 26 ning osaliselt punkt 31 (seonduvalt alamregistritega ADEK ja KMD)

Muudatus on kantud printsiibist, et andmete säilitamiseks peab olema konkreetne põhjus, st andmeid hoitakse kuni andmete säilitamiseks võtmisel seatud eesmärgi saavutamiseni.

Aktiisideklaratsioonide rakenduse (ADEK) andmete säilitamise tähtaega lühendatakse 20 kalendriaastalt 10 kalendriaastani ja käibedeklaratsiooni rakenduse (KMD) andmete säilitamise tähtaega – 20 kalendriaastalt 15 kalendriaastani. Nii ADEK-i kui KMD pidamise eesmärged – tagada õige maksuarvestus – on võimalik saavutada nii, et andmeid säilitatakse tänasest lühemat aega.

ADEK-i puhul on uue tähtaja valikul lähtutud sellest, et ühtlustada ADEK-i andmete säilitamise tähtaeg „partner-rakenduste“, s.o teiste aktiisikaupade-alaste rakenduste (nt EMCS, SADHES) andmete säilitamise tähtajaga, mis on kümme kalendriaastat.

KMD puhul on uue tähtaja valikul lähtutud 10+5 printsiibist:

- a) maksukohustuslasel on õigus teha käibedeklaratsiooni ümberarvestusi kuni 10 kalendriaastase perioodi vältel (käibemaksuseaduse § 32 lõige 4¹);
- b) maksusumma tahtliku tasumata jätmise korral võib maksu määrata 5 aasta vältel, kusjuures aegumistähtaeg algab selle maksudeklaratsiooni esitamise tähtpäevast, mida ei esitatud või milles esitatud andmete alusel maksusumma valesti arvutati (MKS § 98 lõige 1).

2.3.6. Paragrahvi 1 (osaliselt) punktid 24 ja 29 (seonduvalt alamregistriga MORE)

Siinkohal parandatakse kaks eksimust, mis tekkisid mootorsõidukimaksu registri MORE (MKR-i põhimääruse § 36¹) käsitlemisel eelmises MKR-i põhimääruse muutmise määruses (RT I, 21.12.2024, 2):

- kehtestades alamregistrile MORE andmete säilitamise tähtaja viis kalendriaastat (§ 63 lõige 2 punkt 2), on jäänud korrigeerimata koondviide seitsme kalendriaasta kohta käivas lõike 2 punktis 3, jättes koondviitest välja § 36¹
- kehtestades alamregistrile MORE infosüsteemi turvaklassi K1T2S2 (§ 74 lõige 2 punkt 3), on jäänud korrigeerimata koondviide K2T2S2 kohta käivas lõike 2 punktis 7, jättes koondviitest välja § 36¹.

2.3.7. Paragrahvi 1 punkt 14 (seonduvalt andmete registrisse vastuvõtmise üle arvestuse pidajaga)

Siinkohal parandatakse MKR-i põhimääruse vastu võtmisest peale põhimääruse tekstis sisalduv eksimus, justkui arvestust andmete registrisse vastuvõtmise üle peab *volitatud* töötleja. Õige on viidata **vastutavale** töötlejale, s.o MTA-le. Vt ka MKR-i põhimääruse § 57 lõiked 3 ja 4.

2.4. Andmete juurdepääsu küsimused

Täiendused MKR-i põhimääruse § 62 lõikes 3, mis käsitleb juurdepääsuõigusi e-tollile, lähtuvad tolliseaduse § 13 lõikest 2, mille kohaselt *maksukohustuslaste registri põhimääruses sätestatakse valitsusasutused, kellele antakse nende ülesannete täitmiseks juurdepääs andmekogu andmetele*.

Ühtlasi tasub esile tuua MKR-i põhimääruse § 61 lõikes 1 sätestatud: *Juurdepääs registri andmetele võimaldatakse registri kasutamise õiguse andmise, andmete avaldamise või Maksu- ja Tolliametilt andmete edastamisega. /.../, millest tuleneb, et „juurdepääs“ ei tähenda tingimata otsest ligipääsu MTA süsteemidele – „juurdepääs“ võib realiseeruda ka MTA vastustega üksikpäringutele. Registri (antud juhul e-tolli) andmetele juurdepääsu meetodid nähakse ette MTA ja juurdepääsuõigust omavate asutuste koostöökokkulepetega, milles nii senise kui jätkuva praktika kohaselt käsitletakse nii andmete edastamise viisi kui ka andmetöötuse turvalisuse aspekte.*

2.4.1. Paragrahvi 1 punkt 23 (seonduvalt süüteomenetlusi teostavate asutuste juurdepääsuga e-tollile)

Juhindudes KrMS § 215 lõikest 1, mille kohaselt uurimisasutuse ja prokuratuuri määrused ja nõuded nende menetluses olevates kriminaalasjades on kohustuslikud kõigile ning neid täidetakse kogu Eesti Vabariigi territooriumil, ja millist põhimõtet kohaldatakse ka väärtomenetluses seonduvalt kohtuvälise menetleja nõuetega (VTMS § 31 lõiked 1 ja 2), kõrvaldatakse MKR-i põhimäärusest puudus, mis väljendub selles, et õigus andmeid pärida ei ole e-tolli kontekstis korrelatsioonis õigusega andmeid väljastada. Seevastu MKR-i vastutava töötleja õigus väljastada süütegusid menetlevatele asutustele **maksude valdkonna** alamregistrite andmeid on lahendatud MKR-i põhimääruse § 62 lõike 1 punkt 4 > MKS § 29 punktid 1 ja 2.

Siiski saab puudust e-tolli andmetele juurdepääsu reguleerimisel lugeda formaalseks, sest KrMS § 215 lõige 1 oma absoluutsuses ei jäta MTA-le kaalutlus- ega äraütlemisruumi. Vaatamata sellele on normistiku üheselt mõistetavuse huvides põhjendatud lisada tolli valdkonna alamregistrite andmetele juurdepääsuõigust omavate asutuste hulka – neile seadusega pandud ülesannete täitmise korras ja ulatuses – prokuratuur ja uurimisasutused¹⁷, samuti kohtuvälised menetlejad väärtomenetluse alal.

Viimasel puhul on oluline rõhutada, et juurdepääsuvõimalust e-tolli andmetele pakutakse vaid neile kohtuvälistele menetlejatele, kes on täidesaatva riigivõimu volitustega asutused (VTMS § 9 punkt 1) – näiteks Keskkonnaamet –, kuivõrd VTMS § 9 punkti 2 järgi võib kohtuväliseks menetlejaks olla ka valla- ja linnavalitsus. Küll aga ei ole senise praktika pinnalt teada ega ettevaatavalt alust arvata, et valla- ja linnavalitsus menetleks sellist laadi väärtegusid, mille menetluse käigus tekiks vajadus kasutada e-tolli andmeid.

Küsimus siinselt puudutatud asutuste (nt Politsei- ja Piirivalveamet ning Keskkonnaamet) kui **korrakaitseorganite** juurdepääsust e-tolli andmetele **ohutõrje eesmärkidel** vajab täiendavat analüüsi, sh põhjendatuse hindamist alamregistrite lõikes¹⁸. Vajadusel reguleeritakse neid küsimusi MKR-i põhimääruse järgmiste muudatuste raames.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumine.

Paragrahvi 1 punktid 1–8 ja 10–34 jõustuvad 15. augustil 2025. a. Tähtpäeva valikul on lähtutud – arvestades eelnõu menetlemisele kuluvat aega – nn esimese võimaluse printsiibist, mis

¹⁷ Uurimisasutused on loetletud KrMS §-s 212.

¹⁸ Näide, kuidas on MKR-i põhimääruse §-s 62 lahendatud küsimus RAB-i puhul –

„(3) Juurdepääs e-tolli andmetele on järgmistel valitsusasutustel neile seadusega pandud ülesannete täitmise korras ja ulatuses: /.../

3) Rahapesu Andmebürool §-des 9¹, 12, 14, 22, 31, 36, 42¹ ja 44 nimetatud alamregistrite andmetele;“.

käesoleva eelnõu puhul taandub vajadusele jõustada PoUS-i kohta tehtav muudatus 15. augustil 2025. a.

Tähtpäev tuleneb Komisjoni rakendusotsusest (EL) 2023/2879, millega kehtestatakse liidu tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljaarendamise ja kasutuselevõtmise tööprogramm¹⁹, ja mille kohaselt peavad PoUS-i muudatused olema liikmesriikides kasutusele võetud hiljemalt 15. augustil 2025. a.

Paragrahvi 1 punkt 9 (*NCTS-i kohta*) jõustub 16. augustil 2025. a. Tähtpäev tuleneb asjaolust, et nimetatud kuupäevaks on kavandatud rahandusministri 3. juuli 2017. a määruse nr 58 „Täpsustavad juhised ajutise ladustamise, tolliladustamise ja vabatsoonis tegutsemise kohta“²⁰ 3. peatüki kehtetuks tunnistamine. Osundatud tähtpäev tuleneb omakorda MTA lepingust arendajaga. See leping näeb ette, et 16. augustil 2025. a peab minema tootesse NCTS-i ja sisenemisformaalsuste rakenduse NES vaheline liides, mis võimaldab ajutise ladustamise deklaratsioone hakata genereerima transiidideklaratsioonidest. Kokkuvõtlikult – muudatused MKR-i põhimääruses ja muudatused rahandusministri määrmuses nr 58 peaksid käima käsikäes. Eraldi väärib märkimist, et eelmises lõigus märgitud rakendusotsuse kohaselt²¹ peavad NCTS-i muudatused olema liikmesriikides kasutusele võetud hiljemalt 1. septembril 2025. a.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Eelnõuga luuakse üks uus alamregister ja kaotatakse kolm senist alamregistrit. Nii eelnimetatud kui muudes aspektides reguleerib eelnõu kitsalt MTA andmehaldust. Määrus ei too haldusevälistele isikutele kaasa negatiivseid tagajärgi (isikute õiguste kitsenemist, vabaduste vähenemist ega kohustuste või vastutuse suurenemist). Võttes arvesse muudatusi PoUS-i ja NCTS-i andmekoosseisudes, on pigem oodatav positiivne tagajärg – ettevõtjatel avaneb võimalus täita oma kohustusi senisest lihtsamalt, kiiremalt ja mugavamalt. See omakorda peaks mõjutama positiivselt ettevõtluskeskkonda.

Täpsemalt võib avalduvate mõjude osas tuua välja alljärgnevat:

5.1. Seondult alamregistritega ECS2, COMPLEX ja OMF

Sihtrühmad: registri subjektid, MTA, riiklikku järelevalvet ja süüteomenetlusi teostavad asutused

Mõju kirjeldus: kõnealuste rakenduste välja arvamine MKR-i koosseisust tuleneb asjaolust, et Euroopa Liidu tolliorganisatsioonide poolt on võetud kasutusele uued süsteemid. Siinimetatud

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/TXT/?uri=CELEX%3A32023D2879>

PoUS-i kohta vt rakendusotsuse lisa, osa II (lk 11), p 8, viimane veerg, teine jagu.

²⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/116072021010>

²¹ NCTS-i kohta vt üle-eelmises joonealuses märkuses sisalduvat linki, rakendusotsuse lisa, osa II (lk 11), p 9, viimane veerg, kolmas jagu.

süsteemide varasemaid funktsioone täidavad tänaselt alamregistrid AES ja – COMPLEX-i importi puudutavas osas – IMPULSS. Siinne muudatus üksnes koodifitseerib praegust olukorda, mislâbi ei kaasne muudatusega otsest tuntavat mõju, sh kellelegi ei teki lisakohustusi ega muid koormisi. Küll aga väärib märkimist, et ECS2, COMPLEX-i ja OMF-i kogutud andmeid säilitatakse (vastavuses neile rakendustele seni kehtinud turvanõuetega) kuni 2030.aasta lõpuni, st on tagatud nende andmete kasutamine tõendina võimalikes hilisemates riikliku järelevalve ja süüteomenetlustes.

Mõju olulisus: väheoluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.2. Seondult alamregistriga TKR

Sihtrühmad: MTA, teatud määral ka kontrollialused isikud

Mõju kirjeldus: TKR-i kasutuselevõtt toob kaasa menetlustoimingute efektiivsuse tõusu. Hoitakse kokku nii MTA ametnike kui ka kontrollitavate isikute aega. Tagatakse TÖR-i ja TTKI andmete efektiivne kasutus järelevalvelistes toimingutes.

Selleks, et MTA saaks efektiivselt oma seadusest tulenevaid ülesandeid täita, on vajalik andmete koondamine ühte rakendusse, kus maksuaudiitor saab vaatluste läbiviimisel isikute andmetest piisava ülevaate ja mislâbi on tal võimalik kohapeal otsustada edasised tegevused. Puutetundliku ekraaniga seadet kasutades saab ametnik kiirelt ja mugavalt välja selgitada, kas füüsilise isiku töötamine on registreeritud, töötasu väljamaksed deklareeritud, kas tööd võimaldav isik on TTKI-s registreerimiskohustuse täitnud ning saada muud isiku kohta käivat olulist ja vaatluse edukaks läbiviimiseks tarvilikku infot.

Eeldatavalt mõjub TKR-i kasutuselevõtt soodsalt ka kontrollialuste isikute suhtes, kuivõrd MTA-l on konkreetse kontrolliga seonduvad andmed kompaktselt olemas. See võimaldab sihistada menetlustoiminguid vajaduspõhisusega isikutele (muid isikuid tulitamata) ja need toimingud, nt suuliste selgituste võtmine, kohapeal läbi viia – mitte et MTA hakkab pärast kontrolli vahetu teostamise lõppu kontoris eri rakenduste andmeid analüüsima ja/või isikuid, võimalik et n.õ nimekirja alusel, ametiruumidesse välja kutsuma.

Kokkuvõtlikult saab märkida, et senisest tõhusamad järelevalvelised tegevused toetavad varasemate (seadusega ette nähtud) suurarenduste – TÖR-i ja TTKI – eesmärkide realiseerumist.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.3. Seondult alamregistriga TTKI

Sihtrühmad: suurematel ehitusplatsidel töid teostavad ehitusettevõtjad, MTA²²

Mõju kirjeldus: Täiendus hõlbustab õiguskuulekal ettevõtjal veenduda töövõtauhela puhul tööjõu kasutamise seotud nõuete täitmises, teisalt – aitab maksuhalduril efektiivsemalt tuvastada nõuetele mittevastava tööjõu kasutamist. Viimane on oluline selleks, et MTA saaks paremini sihtida järelevalvet, mislâbi väheneb õiguskuulekate ettevõtjate halduskoormus kontrollide läbiviimise talumise vaates. Ühtlasi väärib rõhutamist, et nõuetekohaselt registreerimata tööjõu kasutamise kaaseb tavaliselt ka maksurisk.

---

²² Kuivõrd MKS § 25¹⁰ lg 1 järgi peetakse TTKI-d mitte ainult MTA-le, vaid ka Tööinspeksioonile seadusega pandud ülesannete täitmise tagamiseks ning et tagada Politsei- ja Piirivalveameti poolt välismaalaste Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise üle riikliku järelevalve teostamine, siis on võimalik, et TTKI sinne täiendamine omab ka puutumust Tööinspeksiooni ning Politsei- ja Piirivalveametiga.

Täna on võimalik välismaalase töötamise seadusliku aluse olemasolu kontrollida PPA veebilehel üksikpäringutena. Asjakohaste andmete migreerimine TTKI-sse võimaldab aga töövõtuahelas oleval isikul – omades andmetega tutvumise õigust vastavalt MKR-i põhimääruse § 62 lõike 1 punktile 9 ja § 71¹ – teha seda korraga nii kõigi enda kui ka temast allapoole jääva töövõtuahela lõikes. Seejuures hakkavad TTKI-s olevad töövõtjad nägema Eesti registrites kajastatud töötamise seadusliku aluse olemasolu „jah/ei“-faktina, mitte aga detailset sisu. Kuigi töötamise õigusliku aluse sisestamine TTKI-sse on formaalselt ettevõtja kohustus, siis praktikas võtab MTA asjaomased andmed TTKI-sse riiklikest andmekogudest, millest tulenevalt ettevõtja halduskoormuse suurenemist käesoleval juhul ette näha ei ole.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud

5.4. Seonduvalt alamregistriga PoUS

Sihtrühm: tollikliendid²³, MTA

Mõju kirjeldus: antud juhul on eesmärgiks Euroopa Komisjoni PoUS-arendusprojekti II etapis lisanduvate tõendite (tolli kaubamanifestide CGM ja CGMF) kasutuselevõtu rakendamine.

PoUS-is uute tõendite kasutuselevõtu tulemusel:

- saab teha andmetele tõhusamat riskianalüüsi ja paraneb andmekvaliteet
- kiirendatakse tolli kaubamanifestide käsitlemist
- tekib võimalus tolli kaubamanifestide automaatse riskianalüüsi andmevahetuseks üle-euroopalise tollistaatuseid haldava infosüsteemiga.

Edaspidi tekib ettevõtjatel ka võimalus elektrooniliselt esitada manifesti CGM või CGMF taotlus kinnitamiseks/registreerimiseks, muutmiseks ja kasutamiseks.

Abistav info tolliklientidele PoUS-i küsimustes on kättesaadav MTA veebilehel²⁴.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud

5.5. Seonduvalt alamregistriga NCTS

Sihtrühmad: tollikliendid, MTA

Mõju kirjeldus: täiendatud andmekoosseisuga NCTS-versioon pakub tolliklientidele LTS nõuetele vastavat andmete esitamise ja haldamise keskkonda, mis on senisest mugavam, kuna ettevõtjatele luuakse võimalus esitada koos transiidi andmetega ka sisenemise ülddeklaratsiooni andmeid. See vähendab tolliprotseduurideks kuluvat aega nii tolliklientide kui ametnike jaoks, kuna tollitoimingud tehakse ühe dokumendiga. Samuti paraneb NCTS-i esitatud transiidideklaratsioonide andmekvaliteet, mis aitab kaasa tõhusamale riskianalüüsile ja transiidiprotseduuri järelevalve teostamisele.

Abistav info tolliklientidele NCTS-i küsimustes on kättesaadav MTA veebilehel²⁵.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud

²³ Tolliklientidena käsitletakse siinses dokumendis juriidilisi ja füüsilisi isikuid, kes lävivad MTA-ga tolliformaalsuste käigus.

²⁴ <https://emta.ee/ariklient/toll-kaubavahetus/tolliinfosusteemid/tolliinfosusteemide-kasutajatele#pous>

²⁵ <https://emta.ee/ariklient/toll-kaubavahetus/tolliinfosusteemid/tolliinfosusteemide-kasutajatele#ncts>

5.6. Seonduvalt alamregistritega APEX-TTK, KOKE, IRIS ja MTA KASSA

Sihtrühmad: registri subjektid, MTA

Mõju kirjeldus: kitsamalt – tagatakse kõnealustes alamregistrites sisalduvate andmete läbipaistvam töötlemine andmekaitse perspektiivist; laiemalt – tagatakse õigusselgus, st alamregistri andmeelemendid on andmekogu põhimääruses üles loetletud.

Mõju olulisus: väheoluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.7. Seonduvalt alamregistritega KKS, MAIS ja LUBA

Sihtrühmad: registri subjektid, MTA

Mõju kirjeldus: KKS-i lisatav andmeväli hõlbustab riikliku järelevalve tegemist, MAIS-i andmekoosseisus tehtav muudatus kõrvaldab vastuolu MAIS-i andmekoosseisu kirjelduse ja ATKEAS-e vahel ning muudatus LUBA andmekoosseisus on kantud eesmärgist lõpetada tänaselt ebavajalike andmete töötlemine.

Mõju olulisus: väheoluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.8. Seonduvalt pabermassiivide ja digiprügi vältimisega

Sihtrühmad: MTA

Mõju kirjeldus: kavandatu on ette nähtud rakendamaks Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määruse nr 88 [Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused](#) § 12 lõiget 5: *Asutus lõpetab mittevajaliku teabe kogumise ning vähendab vajaliku teabe dubleerimist. Teabe dubleerimise vähendamisel eelistab asutus andmetena hoitavat teavet paberil, failides või e-posti sõnumites hoitavale teabele. Andmetena hoitava teabe taasesitamine säilitustähtaja jooksul tagatakse infotehnoloogiliste vahenditega.*

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.9. Seonduvalt MTA aktiivosast eemaldatud andmete turvaklassiga

Sihtrühmad: registri subjektid, MTA

Mõju kirjeldus: eesmärk on kindlustada avaliku sektori põhifunktsioonide täitmiseks vajalike andmete turvaline säilitamine ja et ka registri subjektidel oleks kindlustunne, et nende andmed on turvaliselt hoitud. Viimati öeldu mõjutab isikuid digitaalseid teenuseid rohkem usaldama, tagades ühtlasi teenuste toimimise jätkusuutlikkuse nende suureneva kasutamise kaudu.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.10. Seonduvalt TÖR-i eriosaga

Sihtrühmad: MKR-i põhimäärusega juhuslikus puutumuses olevad isikud

Mõju kirjeldus: siinkohal oma sisult uut normi ei kehtestata, vaid MKR-i põhimääruse § 69, mis on täna puudustega (näiteks *alusandmed* vrs *alusdokumendid*), viiakse kooskõlla MKS asjakohase paragrahviga (§ 25⁵).

Mõju olulisus: väheoluline
Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.11. Seonduvalt alamregistritega ADEK ja KMD

Sihtrühmad: registri subjektid, MTA

Mõju kirjeldus: alamregistritesse ADEK ja KMD kogutud andmete säilitamise tähtaja lühendamisel järgitakse andmete töötlemise (mille hulka kuulub ka *säilitamine*) eesmärgikohasuse ja minimaalsuse põhimõtteid. Viimane tähendab ka minimaalsust ajalises mõõtnes. Andmeid ei tohi töödelda kauem, kui see on vajalik andmete kogumisel seatud eesmärgi saavutamiseks. Kuivõrd MTA aktsiiside osakonna ja käibemaksu osakonna ametnike hinnangul on aktsiisi- ja käibedeklaratsioonide hoidmise eesmärk saavutatav senisest lühema ajaga, siis korrigeerides nende deklaratsioonide säilitamise tähtaegu, ühelt poolt järgitakse andmehaldusõiguse reegleid, teisalt – vähendatakse survet MTA süsteemidele (nn digikeltsa sündroom).

Mõju olulisus: oluline
Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.12. Seonduvalt alamregistriga MORE

Sihtrühmad: MKR-i põhimäärusega juhuslikus puutumuses olevad isikud

Mõju kirjeldus: formaalselt ilmneb MKR-i põhimääruse tänasest tekstist, justkui oleksid nii MORE andmete säilitamise tähtaeg kui ka MORE infosüsteemi turvaklass määratletud kahetiselt. Redaktsiooniliste muudatuste tulemusena tagatakse õigusselgus, st määratlused mõlemas kategoorias on esitatud üheselt mõistetavalt.

Mõju olulisus: väheoluline
Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.13. Seonduvalt andmete registrisse vastuvõtmise üle arvestuse pidajaga

Sihtrühmad: MKR-i põhimäärusega juhuslikus puutumuses olevad isikud

Mõju kirjeldus: tagatakse õigusselgus, kuivõrd MKR-i põhimääruse tänasest tekstist ilmneb, justkui arvestust andmete registrisse vastuvõtmise üle peab *volitatud* töötleja, mida aga – pidades silmas, et registri volitatud töötleja ülesanne on juba olemuslikult registri hooldamine ja majutamine ning muu sarnane – saab hinnata kui ebakohast ja eksitavat. Tõenäoliselt on tegemist tänase MKR-i põhimääruse koostamisel 2019. a tekstitöötluse käigus aset leidnud vääratusega, mis aga saab nüüdselt korrigeeritud.

Mõju olulisus: väheoluline
Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.14. Seonduvalt süüteomenetlusi teostavate asutuste juurdepääsuga e-tollile

Sihtrühmad: uurimisasutused ja prokuratuur, VTMS § 9 p 1 kohased kohtuvälised menetlejad, registri subjektid

Mõju kirjeldus: formaalselt kodifitseeritakse küll praegune olukord, st KrMS § 215 lõike 1 alusel saavad asjaomased asutused andmeid e-tolli andmekogust ka täna, kuid sisuliselt tähendab konkreetse juurdepääsuõiguse normi siinne kehtestamine, et isikutele, kelle andmed on e-tolli kantud, nähtub andmekogu põhimäärusest terviklikult, kes ja millisel eesmärgil omab õigust vajadusel nende kohta käivate andmetega tutvuda.

Mõju olulisus: väheoluline
Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.15. Üldisemalt

Muudatustega ei kaasne olulist sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Maksu- ja tolliklientide halduskoormus kavandatavate muudatuste kaudu ei kasva. Pigem on muudatused nende vaates positiivse mõjuga. Siit omakorda võib prognoosida arvestatavat majanduslikku mõju, eriti just seondvalt PoUS-i ja NCTS-i muudatustega.

Kõige eelloetletu puhul ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad tulud ja kulud

Kulusid on ette näha/teada seondvalt TKR-i, PoUS-i ja NCTS-iga, vähesel määral ka seondvalt TTKI-ga. Muudel puhkudel kulu puudub või on ette näha saavutatavat tulu – näiteks ADEK-i ja KMD andmete säilitamise tähtaegade lühendamine ning muudatused üldises andmehalduses –, kuivõrd väheneb koormus MTA serveritele, vähesel määral ka paberdokumentide hoidlale, millel kõigel on omakorda rahaline mõõde. Näiteks MTA arhiiv paikneb rendipinnal ja selle eest tasub MTA ruutmeetri-põhist renti. Kui paberdokumente jääb vähemaks, siis väheneb ka vajadus senises mahus rendipinna järele, millest omakorda tekib sääst riigieelarvelistest vahenditest makstavate rendisummade lõikes.

6.1. Seondvalt alamregistriga TKR

TKR-i arenduse rahastamiseks on kasutatud riigieelarvelisi vahendeid. Arenduse maksumus ilma käibemaksuta on kokku 182 898 eurot, millele lisanduvad turvatestid maksumusega 24 500 eurot. Tegevused on planeeritud lõpule viia 15. augustiks 2025. a. Arendajad on Helmes AS ja Askend Estonia OÜ ning turvatestide teostaja SECNORA OÜ.

6.2. Seondvalt alamregistriga PoUS

PoUS-i arenduse rahastamiseks on kasutatud riigieelarvelisi vahendeid. Arenduse maksumus ilma käibemaksuta on kokku 208 800 eurot, millele lisanduvad turvatestid orienteeruva maksumusega 30 000 eurot. Tegevused on planeeritud lõpule viia 15. augustiks 2025. a. Teenuse arendaja on Cybernetica AS ja turvatestide teostaja Clarified Security OÜ.

6.3. Seondvalt alamregistriga NCTS

NCTS-i arenduse rahastamiseks on kasutatud riigieelarvelisi vahendeid. Arenduse maksumus ilma käibemaksuta on kokku 1 960 492 eurot, millele lisanduvad turvatestid orienteeruva maksumusega 30 000 eurot. Tegevused on planeeritud lõpule viia 16. augustiks 2025. a. Teenuse arendajaks on Cybernetica AS ja turvatestide teostaja Clarified Security OÜ.

6.4. Seondvalt alamregistriga TTKI

Muudatus TTKI andmekoosseisus ei eelda ega tingi suuremat arendust väliste partnerite osavõtul (nagu see on pp 6.1–6.3.). Küll on vajalik pisiarendus, mille maksumus on

hinnanguliselt 2000 eurot ja mis realiseeritakse jooksvalt Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (RMIT) poolt olemasolevate riigieelarveliste vahendite raames.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kahes osas:

- paragrahvi 1 punktid 1–8 ja 10–34 jõustuvad 15. augustil 2025. a
- paragrahvi 1 punkt 9 jõustub 16. augustil 2025. a

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude kooskõlastamissüsteemi EIS kaudu ametlikuks kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile. Ühtlasi esitati eelnõu arvamuse saamiseks Andmekaitse Inspektsioonile ja Riigi Infosüsteemi Ametile, samuti Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.

Viimane teatas, et neil märkuseid ei ole. Küll esitasid kirjaliku tagasiside Justiits- ja Digiministeerium (*kooskõlastatud märkustega*), Andmekaitse Inspektsioon ning Riigi Infosüsteemi Amet.

Otseselt käesolevat eelnõud puutuvast tegi märkuse vaid Riigi Infosüsteemi Amet, esitades ettepaneku²⁶ kaasata eelnõusse alamregistri APEX-TTK andmekoosseisu korrigeeriv säte (nagu on toimitud alamregistrite KOKE, IRIS ja MTA KASSA puhul). Antud ettepanekuga on käesolevalt arvestatud – eelnõu paragrahvi 1 on lisatud uus punkt (p 3). Sellest asjaolust lähtuvalt on praeguseks muutunud eelnõu numeratsioon.

Justiits- ja Digiministeeriumi ning Andmekaitse Inspektsiooni märkuste kohta saab ülevaate kooskõlastustabelist, mis on lisatud eelnõu seletuskirjale.

---

²⁶ Riigi Infosüsteemi Ameti 11.06.2025. a kiri nr 4.2-8/25861.